

Dr. Barbara Simoniti je po poklicu samostojna ustvarjalka na področju kulture, pisateljica, ki ustvarja prozna dela in poezijo. Objavlja v številnih slovenskih literarnih revijah. Izdala je tri samostojna literarna dela: pesniški zbirki Zatišnost (1997) in Zlati dež (2000) ter zbirko novel Razdalje (1998). Leta 1997 je izšla tudi njena doktorska dizertacija o ubesedevanju in prevajanju nonsensa v Alici v čudežni deželi Lewisa Carrolla. Dizertacijo je predelala v strokovno razpravo s poudarkom na slovenski literaturi, predvsem na Butalcih Frana Milčinskega, in jo objavila kot samostojno knjigo Nonses. V predalu čakajo še nedokončane pravljice za otroke. Službeno pa se ukvarja s prevajanjem. V slovenščino prevaja strokovna dela iz družboslovja, predvsem mednarodnih odnosov, v angleščino pa s področja zgodovine, umetnostne zgodovine in konzervatorstva.

Pisateljica dr. Barbara Simoniti:

»Kultura in umetnost se vedno dotikata človeka kot celote.«

Mesec februar je v naši domovini zaznamovan z velikanom slovenske besede, velikim kulturnikom, dr. Francetom Prešernom. Kaj Vam pomeni kultura oz literatura, s katero se poklicno tudi ukvarjate?

Kultura je del naše najbolj univerzalne človeške dediščine, tiste, zaradi katere smo ljudje ljudje. Povezuje ljudi z vseh celin, saj se lahko na kulturnem področju vsi razumemo.

Kultura je izmenjavanje skupnih izkušenj. Glede na to, da sem samostojna ustvarjalka na področju kulture, moram biti prepričana, da je pomembno, drugače mu ne bi posvetila svojega poklicnega življenja. Poklic je zame nekaj drugega kot služba, je način življenja. Kulturo sem spoznala na dva načina, najprej kot njena uporabnica. Odkar pa sem pričela sama ustvarjati in vanjo dejavno vstopati, vem, da je

to nekaj nadvse pomembnega in dragocenega. Vedno znova sem na literarnih večerih presenečena nad odzivom poslušalcev, ko kakšna zgodba, ki je moje videnje sveta, postane tudi njihovo. Tako spoznavam, da kultura vsebuje nekaj občečloveškega, kar je nam vsem lastno. Kultura in umetnost se vedno dotikata človeka kot celote; torej ne le razuma, ampak tudi najglobljih plasti,

o katerih sicer težko spregovorimo, a nas bistveno določajo. Izredno pomembno vlogo pa ima kultura zlasti v današnjem času, ko se svet silovito povezuje, kultura pa predstavlja različnost in specifičnost določene skupnosti ali naroda.

Kakšna je bralna kultura povprečnega Slovenca in kakšen je odnos naše države do knjige?

Slovenci še vedno dovolj beremo! Preseneča me podatek, da v knjižnicah nastajajo za nekatere knjige celo čakalne vrste. Nedopustno pa je, da slovenska država nima kulturne politike, ki bi zagovarjalo stališče, da mora biti knjiga dosegljiva, tako kot so dosegljive druge dobrine. Število prebranih knjig ne upada. Upada samo število kupljenih knjig, kajti ljudje si enostavno ne morejo privoščiti da bi knjige kupovali. V osnovi je tudi lepo, da umetniki skušamo živeti od svojega dela. Vendar je eno namera države, drugo pa so razmere, v katerih živimo. Jaz se preživljam s prevajanjem. Samo od pisanja se pri nas pač ne da živeti. Pri nas se skoraj nikomur, še najmanj pa založbi, ne zdi pomembno predstavljati slovensko literaturo v svetu, ampak vsi želijo samo čim ceneje prevajati tuje uspešnice in z njimi obogateti. Založništvo je v takih razmerah, ko bi optimist rekel: «Hvala bogu, končno trdna tla pod nogami. Zdaj pa lahko gre samo še navzgor, ker če bo šlo navzdol, bomo prišli do tega, da lahko ukinememo slovensko leposlovje.»

V takšnih razmerah nastane torej problem, kako bralcem posredovati svoje delo?

Ravno to! Težko je vzpostaviti stik med avtorjem in bralcem. Zato so zame nastopi in branja mojih del v javnosti pomembna izkušnja, ki je neprecenljive vrednosti. Moč žive besede je še vedno zelo velika in ljudi se da še vedno navdušiti. Mislim, da je to tudi ustrezen način, kako ustvarjalce približati javnosti, in to ne samo v Ljubljani na novinarski konferenci, ampak po vsej Sloveniji. Večina mojih nastopov tudi ni povezana z založbo, pri kateri knjiga izide. Do njih je največkrat prišlo po dogovoru in vabilu posameznikov ali organizacij.

Torej je vaše opažanje, da se ljudje »najdejo« v vaših zgodbah in poeziji, za Vas največje priznanje. Je mogoče tudi to prvotni motiv vašega pisanja?

Na vsak način. Reakcija poslušalcev je tisto, zaradi česar se mi zdi moje početje vredno. V bistvu je deljenje mojih izpovedi z ljudmi osnovni vzgib mojega pisanja, čeprav takrat, ko prvič sedem pred računalnik, pred sabo še nimam javnosti. Začetek je preprosto potreba po besednem izražanju. To je zame zelo osebno dejanje. Šele kasneje se odločim, ali je stvar vredna objave. Prvi koraki pri objavah so bili izredno previdni. Nato ugotoviš, da literatura nastane šele v stiku z drugimi ljudmi. Dokler je samo v predalu, še ni literatura. Literatura je torej deljenje sebe z drugimi.

Ob branju vaše proze bralec z jezikom in vsebino polno hrepenenj in razočaranj, veselja in obupa, naveličanosti in življenja ... spozna sodobno žensko, njeno čustvovanje in doživljanje modernega sveta. Je ta tema »programska težnja« vašega ustvarjanja?

Stvar je preprosta. Moja pojavna oblika je ženska. Zato tudi ustvarjam na »ženski način«. V umetnosti je pač tako, da se ženske enakovredno uveljavljajo šele v zadnjem času. Velika ženska zgodba se je pričela šele po obeh svetovnih vojnah, ker prej ženske preprosto niso imele možnosti pridobiti izobrazbo, formalno znanje, ki je nujno za ustvarjanje. Po obeh vojnah pa se

je status ženske v družbi izrazito spremenil. Menim, da imamo zato ženske še izredno veliko povedati. Danes smo ženske po ustavi sicer enakopravne, ampak tisto, zaradi česar je življenje težko, so načini, kako dejansko živimo, so vzorci obnašanja, ki se prenašajo iz generacije v generacijo. Biti moderna ženska je po svoje zelo težko, ker se je treba znajti v različnih razmerah. Na eni strani so z ustavo zagotovljena enakopravnost in poklicne možnosti, ki jih zagotavlja oblast, na drugi strani pa so medčloveški odnosi, ki capljajo zadaj. Dejansko življenje se odvija v razkorakih med naprednostjo in konzervativnostjo in v teh vzorcih se dogajajo tiste zgodbe, ki se zdijo meni izredno zanimive. Tu gre za veliko drobnih stvari. Po svoji osebni naravi sem takšna, da me zanimajo te manj razvidne zgodbe, ne pa veliki in jasni problemi (recimo nasilje nad ženskami, čeprav je to huda stvar). Raje pišem o subtilnih doživljajih, ki se dogajajo v osebem svetu posameznikov. Mislim, da imam tu še veliko povedati.

Menite, da bo slovenska kultura odigrala svojo vlogo, ko bomo postali člani Evropske unije?

Slovenci imamo možnost, da na področju kulture nastopamo v združenji Evropi povsem enakovredno. Mislim, da se bo morala slovenska kultura spremeniti in se veliko bolj odpreti. Zdi se, da je bila do sedaj kultura usmerjena navznoter, zdaj pa se počasi stvari odpirajo. Na primer v filmski industriji

so mladi režiserji pogumno zakorakali v svet in mislim, da se bo podobno moralo zgoditi tudi na drugih področjih. Z literaturo je to nekoliko težje, ker smo vezani na jezik, besede in na prevod.

Omenili ste, da razlikujete med poklicem in službo. Vaš poklic je pisateljica, službeno pa se ukvarjate s prevajanjem. Kako torej poteka vaša služba?

Najprej naj poudarim, da prevajam samo strokovno literaturo, ne pa tudi leposlovja, ker je to meni osebno lažje. Prevajanje literature je zahtevna dejavnost, ki zahteva celega človeka. Moja osebna zagata je v tem, da sem sicer ubranila magisterij in doktorat iz angleške književnosti in sem angleško književnost tudi poučevala, ampak znanstveno ukvarjanje z literaturo me je popolnoma onemogočilo kot ustvarjalko literature. Ko sem to ugotovila, sem se odločila ločiti se od pedagoškega poklica, literarni vzgib pa skušam ohraniti samo za ustvarjanje. Ne pravim pa, da ne bom nikoli prevajala literature. To je zelo velik izziv in ga kot takšnega tudi doživljam. Medtem ko prevod strokovnega besedila lahko v nekem trenutku odložiš

in se z njim ne ukvarjaš več, pa je prevajanje vrhunskega literarnega dela naloga, ki ni nikoli končana.

Na kakšne probleme naletite pri prevajanju? Kako stopa slovenski jezik v korak s sodobnimi svetovnimi jeziki?

Mislim, da sem ena od redkih, ki si upa povedati na glas, da je slovenski jezik doživel izjemen razvoj, odkar je postal državni jezik. Slovenščina se je s tem odprla za vse ravni življenja in bivanja. Hitro se razvija, postaja okreten jezik, v katerem je mogoče izraziti tako rekoč vse. Kot prevajalka in jeziku uživam, ker znova odkrivam njegove nove možnosti. Žal pa Slovenci zaostajamo pri pripomočkih, ki bi jezik strokovno spremljali in nam ga pomagali uporabljati. Pri nas, to je žal tudi posledica sprivatiziranega založništva, nimamo osrednje nacionalne založbe, ki bi se ukvarjala z izdelavo slovarjev. Krvavo potrebujemo odličен ang.-slov. in slo.-ang. slovar, zato ker je slovenščina primorana, da na vsakem koraku sobiva z angleščino. Vsak izobražen človek mora biti odprt za angleščino, ker se vsak dan srečuje z njo. Tako se vsak znajde v vlogi

prevajalca, v to je prisiljen, a ni primerno usposobljen. Menim, da bi bilo treba poučevati slovenščino na drug, bolj odprt način. Ljudi je potrebno ozavestiti, kako pomemben je stik materinega jezika s tujim, in jih tako izobraziti.

Kako gledate na problem tujk v slovenskem jeziku?

Tujke so problem, ampak trdno sem prepričana, da je rešljiv. Poglejte samo na primer računalniško stroko! Pri nas so računalnikarji zelo dobro prevedli vso terminologijo, ki jo danes uporabljamo. Računalnik je sodobno tehnično orodje, v katerem govorimo povsem slovensko. Drugim to ni uspelo. Makedonci in Bosanci se še vedno »sa mausom muvajo po monitorju«! Ves čas si moramo prizadevati, da ustvarjamo stik med slovenščino in tujim jezikom, kar pa je izredno zahtevna naloga. Prav gotovo pa ostaja leposlovje najbolj ustvarjalni del jezika. Ljudje, ki pišemo, tudi ustvarjamo nove besede in izrazne možnosti, ki jih potem radodarno razsejemo med bralce in javnost, da jih povzamejo za nami. Jezik je zame način bivanja. Jaz kot Slovenka v slovenščini bivam drugače, kot če grem živeti v tujino in tam govorim angleško. Letos sem ponovno imela priložnost, da sem nekaj časa bivala v tujini, kjer sem govorila in že skoraj sanjala angleško. In spet sem spoznala, da je to popolnoma drugačen način bivanja. Zame je jezik izrazita razsežnost mojega bivanja. Slovenščina mi toliko pomeni, da sem jo najprej študirala, šele potem sem pričela pisati v njej.

Kakšen je vaš namig mladim študentom, ki si utirajo pot na slovenski Parnas?

Pogum! Verjemite v to, kar počenjate, in vztrajajte. Osebno sem prepričana, da je to še zmeraj vredno, saj so v kulturi naše korenine, na katere se lahko vedno opremo. Kultura lahko preseže probleme in težave, navidezne vrednote in vsakodnevne dileme, ki nam jih vsiljuje tekoča politika. Zaradi vsega tega, kar so bili naši predniki, kar so nam pustili od Brižinskih spomenikov in še prej, smo, kar smo. Naučite se živeti s to dediščino in pri svojem delu se obračajte nanjo.

Jure Levart